

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија

Воронешки државен универзитет
Русија

Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип
Македонија

Воронежский государственный университет
Россия

Goce Delcev University in Stip
Macedonia

Voronezh State University
Russia

Прва меѓународна научна конференција

Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016

Штип

Штип

Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip Macedonia	Voronezh State University Russia

Прва меѓународна научна конференција   Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

Ф И Л К О F I L K O

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ   ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016
Штип   Штип   Stip

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)
Јулиа Дончева, (Бугарија)
Нецати Демир, (Турција)
Зеки Ѓурел, (Турција)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Данијела Костадиновиќ (Србија)
Тамара Валчиќ- Булиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Реа Лујиќ (Хрватска)
Биљана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (БиХ)

Технички секретар
Татјана Уланска
Марија Тодорова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)

Софија Заболотнаја (руски јазик)

Биљана Иванова (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков

Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

316.7(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција филологија, култура и образование
(1; 2016 ; Штип)

Зборник на трудови / Прва меѓународна научна конференција
филологија, култура и образование, 18-19 март 2016, Штип = Сборник
статей / Первая международная научная конференц, 18-19 марта
2016, Штип = Conference proceedings / First International Scientific
Conference, 18-19 March 2016, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце
Делчев”, 2016. - 1119 стр. ; 21 см

Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-308-9

1. Насп. ств. насл. - I. Международная научная конференц
(1; 2016 ; Штип) види Меѓународна научна конференција филологија,
култура и образование (1 ; 2016 ; Штип). - II. First International
Scientific Conference (1 ; 2016 ; Схтип) види Меѓународна научна
конференција филологија, култура и образование (1 ; 2016 ; Штип)

а) Културологија - Собори

COBISS.MK-ID 101960202

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Ева Гёргиевска (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Софья Заболотная (Россия)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)
Юлиа Дончева (Болгария)
Неджати Демир (Турция)
Зеки Гюрел (Турция)
Ахмед Гюншен (Турция)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Даниела Костадинович (Сербия)
Тамара Валчич- Булич (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Реа Луйич (Хорватия)
Биляна Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)

Ученый секретарь

Татьяна Уланска
Мария Тодорова

Главный редактор
Драгана Кузмановска

Языковая редакция
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)
Софья Заболотная (русский язык)
Биляна Иванова (английский язык)

Техническое редактирование
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адрес организационного комитета
Университет им. Гоце Делчева – Штип
Филологический факультет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Воронежский государственный университет
Филологический факультет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия
Э-почта: filko.conference@gmail.com
Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Violeta Dimova (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Daniela Koceva (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Necati Demir (Turkey)
Zeki Gurel (Turkey)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Rea Lujic (Croatia)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)

Conference secretary

Tatjana Ulanska
Marija Todorova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Sofya Zabolotnaya (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Andonova Albena - FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT WORK IN A SMALL GROUP.....	17
2. Асимопулос Панайиотис - УМЕНЬШИТЕЛЬНЫЕ СУФФИКСЫ: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МОРФОСЕМАНТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ГРЕЧЕСКОМ, РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	23
3. Vabic – Vjelic Olgica - APPLICATION OF POETRY WORKSHOPS IN KINDERGARTEN	33
4. Басовска Мери, Ивановска Билјана - НАЧИНИ НА ИЗРАЗУВАЊЕ НА ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ – МАКЕДОНСКИ	41
5. Белчев Толе, Младеноски Ранко - МЕТАЛИТЕРАТУРНИТЕ СЕГМЕНТИ ВО „ТЕАТАРСКИ РОМАН“ НА БУЛГАКОВ И ВО „ВЕШТИЦА“ НА АНДОНОВСКИ	51
6. Бердникова Ольга - НОВЫЕ РЕАЛИСТЫ» В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	61
7. Бизоев Никола - ВАЛОРИЗАЦИЈА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО ИСТОЧНА МАКЕДОНИЈА	71
8. Бијелиќ Бисера – ИМАГОЛОШКИТЕ СЛИКИ ЗА ИСТОКОТ И ЗАПАДОТ ВО ДРАМИТЕ НА ДЕЈАН ДУКОВСКИ И ГОРАН СТЕФАНОВСКИ	81
9. Божиновски Александар, Методијески Дејан - ИНФОРМАЦИОНИТЕ СИСТЕМИ ЗА ПРИВАТНО СМЕСТУВАЊЕ КАКО ФАКТОР ЗА КУЛТУРНОТО ЗНАЧЕЊЕ НА ТУРИЗМОТ	93
10. Величковска Родна - КУЛТУРНА СОРАБОТКА МЕЃУ РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА ИЗРАЗЕНА ПРЕКУ ЗАПОЗНАВАЊЕ НА КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ОБРЕДНО-ПЕЈАЧКИТЕ ЖАНРОВИ	101
11. Веновска-Антевска Снежана - ПРАГМАТСКО-КОГНИТИВНИОТ АСПЕКТ НА ЛЕКСИЧКОСЕМАНТИЧКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ ЗА ИЗРАЗУВАЊЕ НА МОДАЛНОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	111
12. Власова Марина - ЭЛЕМЕНТЫ СОКРАТИЧЕСКОГО ДИАЛОГА В ФИЛЬМЕ ДЖИМА ДЖАРМУША «КОФЕ И СИГАРЕТЫ»	119
13. Гилова Лидија - ЕВАЛУАЦИЈА НА РАБОТАТА НА УЧИЛИШТЕТО ВО ПОДРАЧЈЕТО – ПОЛОЖБА НА УЧЕНИЦИТЕ	125
14. Грачева Жанна – МАРКЕМАЛОГИЈА И ОПРЕДЕЛЕНИЕ АВТОРСТВА ТЕКСТА	135
15. Грујовска Сашка - NOMINA AGENTIS ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	141

16. Ghentulescu Raluca - METAPHORS IN TECHNICAL-SCIENTIFIC TEXTS	147
17. Demir Necati - PETROGLYPHS AS A SOURCE OF URAL-ALTAIC PEOPLE'S LANGUAGE, HISTORY AND CULTURE	155
18. Денкова Јованка - АНИМАЛИЗМОТ КАКО ТЕМА ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА	163
19. Дѳгтева Јрославна - ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД КАК МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПРОБЛЕМА	171
20. Димова Виолета - РЕЦЕПЦИЈАТА НА РУСКИТЕ ПИСАТЕЛИ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА	179
21. Dimova Mariya, Milcheva Hristina - THE TRAINING OF GERIATRIC SPECIALISTS IN MEDICAL COLLEGE AT TRAKIA UNIVERSITY, STARA ZAGORA, BULGARIA - IMPORTANT TOOL OF SOCIAL POLICY FOR ACHIEVING BETTER QUALITY OF LIFE FOR OLD PEOPLE	185
22. Донеv Драган – ПРОБЛЕМИ СО ПРИБЕЛЕЖУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ПРИ КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ	191
23. Ѓорѓиева Димова Марија – НАРАТИВНИ ХИЈАЗМИ: КНИЖЕВНОСТА КАКО ИСТОРИЈА, ИСТОРИЈАТА КАКО КНИЖЕВНОСТ	199
24. Ѓорѓиевска Ева, Маролова Даринка - КРИЗАТА НА ИСТОРИЈАТА И НА КНИЖЕВНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЧОВЕК БЕЗ СВОЈСТВА“ НА РОБЕРТ МУЗИЛ	209
25. Заболотная Софђа - ИМЯ КАК ХРОНОТОП: О КЛЮЧЕВЫХ ТОЧКАХ ПОНИМАНИЯ ТЕКСТА	217
26. Зайналова Лариса - СОХРАНЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ЭКСПРЕССИВНОГО СИНТАКСИСА С. ДАЛИ В ПЕРЕВОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С. ДАЛИ).....	225
27. Зарецкая Виктория - КОНЦЕПТ МЕССИИ В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ПРОЗЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА Д. РУБИНОЙ «ВОТ ИДЕТ МЕССИЯ!»)	231
28. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - PREFIX NEGATION IN ENGLISH, GERMAN, AND MACEDONIAN LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS - ANALYSIS OF EXPLICIT LEXICAL PREFIX NEGATIONS	237
29. Ивановска Билјана, Кусевска Марија, Даскаловска Нина - ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ И МОДАЛНОСТА КАКО НЕГОВА КАРАКТЕРИСТИКА ВО МЕЃУЈАЗИКОТ НА МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	247
30. Ивановска Лела - УЛОГАТА НА СТУДЕНТИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ЕВАЛВАЦИЈА НА НАСТАВНИОТ КАДАР	255
31. Игнатовска – Димитрова Христина – КУЛТУРНА МЕДИЈАЦИЈА ВО ПРОЦЕСОТ НА АФИРМАЦИЈА НА ЕВРОПСКИОТ, РЕЛИГИСКИ ИДЕНТИТЕТ	263
32. Iliev Krste, Pop-Zarjeva Natalija - THEMATIC AND TEXTUAL COMPARISON OF THE TRAGEDIES HAMLET BY WILLIAM SHAKESPEARE AND ANTIGONE BY SOPHOCLES.....	275

33. Иљина Татјана - ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЛУЖЕБНЫХ СЛОВ В РУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ СЛОЖНОПОДЧИНЕННЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ: ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА	283
34. Iskrev Dimitar - KEY CHARACTERISTICS OF SUCCESSFUL EDUCATIONAL COUNSELING OF SCHOOL'S CLASS.....	291
35. Jakimovska Svetlana - ON TRANSLATION OF CHURCH-SLAVONIC ORTHODOX TERMS IN FRENCH.....	297
36. Jankova Natka, Jovcheska Silvana - THE ART OF BUSINESS ENGLISH	307
37. Јованов Јане - ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НОВИ УЧЕБНИЦИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	315
38. Јованов Јане, Ромашевска Катерина - „ИЗГУБЕНАТА ГЕНЕРАЦИЈА“ – „ИЗГУБЕНА“ НИЗ ИСКУСТВАТА И ЗНАЧЕЊЕТО.....	323
39. Јорданов Киро, Чапова Загорка - ВЛИЈАНИЕТО НА СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ ВРЗ НАСТАВАТА И ОДНОСОТ НАСТАВНИК – УЧЕНИК.....	333
40. Јосимовска Верица - КНИЖЕВНОСТА КАКО СВЕДОК НА ИСТОРИЈАТА	345
41. Југрева Марија - ДИСТОПИСКА ЛИТЕРАТУРА – ПРЕДВЕСНИК НА ИДНИНАТА ИЛИ САМО ТРЕНД ВО МОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА.....	351
42. Караниколова-Чочоровска Луси - ЖЕНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ И МЕНТАЛИТЕТ НА ЕДНА РУСКА И ЕДНА МАКЕДОНСКА АНА (ИЛИ: ЗА РОДОВАТА „ДРУГОСТ“ НА ТОЛСТОЕВАТА “АНА КАРЕНИНА“ И НА „АНА“ НА ЈОВАН КОТЕСКИ).....	357
43. Касаповска-Чадловска Милена - КОНСТРУКЦИИ СО АТРИБУТИВНИ ГЛАГОЛИ ВО ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	365
44. Кеџан Ана - WAS CATHERINE EARNSHAW A VAMPIRE? A REVISITING OF WUTHERING HEIGHTS.....	377
45. Китанов Блаже, Китанова Ирена – ТАЈНАТА НА РУЖАТА ВО МАЛИОТ ПРИНЦ НА ЕГЗИПЕРИ.....	385
46. Китанова Ирена, Петрова Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ЧИТАЊЕТО И РАБОТАТА СО ТЕКСТ ВО ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА.....	393
47. Ковалев Геннадий - К ВОПРОСУ ОБ АВТОБИОГРАФИЗМЕ В РОМАНЕ А.С.ПУШКИНА «ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН».....	401
48. Кожинкова Весна - КОСМОПОЛИТИЗМОТ ВО ТВОРЕШТВОТО НА КОЛБЕ И ЛАФАЗАНОВСКИ.....	409
49. Коробов-Латынцев Андрей - «СМЕРТЬ УНИВЕРСИТЕТА» РЕКОНСТРУКЦИЈА ФИЛОСОФИИ ОБРАЗОВАНИЯ ФРИДРИХА НИЦШЕ (ПО РАБОТЕ «ЛЕКЦИИ О БУДУЩНОСТИ УНИВЕРСИТЕТА»).....	417
50. Коцева Весна, Тодорова Марија, Уланска Татјана - ПРЕГЛЕД НА КРИТИЧКИТЕ ИНТЕРПРЕТАЦИИ НА КРЕШЕНОВИОТ МОДЕЛ НА УСВОЈУВАЊЕ/УЧЕЊЕ НА НЕМАЈЧИН ЈАЗИК.....	423
51. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - КУЛТУРА, ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ИДЕНТИТЕТ	431

52. Krsteva Marija - BIOGRAPHICAL FICTIONS ABOUT THE GREAT AMERICAN AUTHORS F. SCOTT FITZGERALD AND ERNEST HEMINGWAY	439
53. Кузмановска Драгана, Шекеринова Емилија - ИНФОРМАЦИСКИ И КОМУНИКАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНАТА НАСТАВА ВО СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	449
54. Kurteshi Voglushe, Gulevska Valentina - COMPARATIVE MONITORING OF BEHAVIOR OF PROBLEMATIC PUPILS IN KOSOVO AND MACEDONIA	457
55. Kyrchanoff Maksym W. - LITERATURIZING MODERNIZATIONS IN PRE- AND POST-MODERN SOCIETIES: DESTRUCTION OF ARCHAICNESS IN CONTEXTS OF INTELLECTUAL OPPOSITIONS OF BARBARISM AND CIVILIZATION CATEGORIES IN HISTORICAL TIME	463
56. Kyuchukova Sylvia - INCLUSION OF CHILDREN RAISED IN INSTITUTIONS TO THE DEVELOPMENTS IN THE SPHERE OF HEALTH BEHAVIOR.....	475
57. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ СМИ	483
58. Леонтиќ Марија - A1 и A2 ЗАЕДНИЧКИ РЕФЕРЕНТНИ РАМНИШТА НА ЗАЕДНИЧКАТА ЕВРОПСКА РЕФЕРЕНТНА РАМКА ЗА ЈАЗИЦИ И НИВНАТА ПРИМЕНА ПРИ ПОДГОТВУВАЊЕ УЧЕБНИЦИ ЗА УЧЕЊЕ ТУРСКИ ЈАЗИК ВО ТУРЦИЈА И ВО МАКЕДОНИЈА	489
59. Мајхошев Андон – ГОВОР НА ОМРАЗА ВО ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ МЕДИУМИ ВО РМ. ПРИМЕРИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	501
60. Макаријоска Лилјана, Ѓорѓиоска Жаклина - ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИТЕ ЛЕКСИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ВО ПОЕЗИЈАТА НА МИХАИЛ РЕНЦОВ	509
61. Малинов Зоранчо - ШТИП, „ЧЕТ’РСЕ“ И УНЕСКО - КАКО ДА СЕ ИСКОРИСТИ ВПИШУВАЊЕТО НА ШТИПСКИОТ ОБИЧАЈ НА СВЕТСКАТА РЕПРЕЗЕНТАТИВНА ЛИСТА НА НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	515
62. Мануковска Татјана – ЗИМНИЕ СВЯТКИ В С. ПЕРШИНО И СИНИЕ ЛИПЈАГИ НИЖНЕДЕВИЦКОГО РАЙОНА ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	523
63. Марковиќ Михајло, Новотни Соња - ЗА НЕКОИ СЛОВЕНСКИ ЈАЗИЦИ (МИНАТО, СЕГАШНОСТ И ИДНИНА)	533
64. Меркулова Инна - ПАРАМЕТРИЧЕСКИЈ АНАЛИЗ ЛЕКСИКИ МАКЕДОНСКОГО ЈАЗИКА	541
65. Меркулова Ирина, Марјана Розенфелд - ЯЗЫКОВАЯ ИГРА В РОССИЙСКИХ РЕКЛАМНЫХ ТЕКСТАХ	549
66. Методијески Дејан, Голаков Костадин - ПРЕГЛЕД НА ПОЗНАЧАЈНИТЕ ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧИ	555
67. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - ПОВРЗАНОСТА МЕЃУ ОБРАЗОВАНИЕТО, ПРАКТИКАТА И ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИТЕ ЦЕЛИ ВО ОПШТЕСТВЕН КОНТЕКСТ	565

68. Мирчева-Бошевска Билјана - МОЖНОСТИ И НАЧИНИ ЗА ПРЕВОД НА ФРАЗЕМИТЕ	573
69. Михайлова Елена, Цзяннань Чжан - КОНЦЕПТ «МУЗЫКА» В ТВОРЧЕСТВЕ С.В. РАХМАНИНОВА В КОНТЕКСТЕ РАЗЛИЧНЫХ ИСКУССТВ	581
70. Михајловиќ Костадиновска Сања – МЕТАФОРИТЕ ЗА ДОН КИХОТ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	591
71. Молчанова Н. - АСТРАЛЬНИЙ КОСМОС КОНСТАНТИНА БАЛЬМОНТА	605
72. Moretti Violeta - LATIN PROVERBS AS A TWO-WAY ROAD OF CULTURAL TRANSFER	615
73. Нацев Трајче, Веселинов Драган - КУЛТУРНАТА ИСТОРИЈА НА ШТИП ВО ПРАИСТОРИЈАТА	623
74. Недюрмагомедов Георгий - СОДЕРЖАНИЕ ТЕОРИЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ СТАРШЕКЛАСНИКОВ РЕАЛИЗУЕМЫХ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛАХ СЕВЕРНОГО КАВКАЗА	631
75. Ниами Емил - ПОЛИТКОРЕКТНОСТА ВО МАКЕДОНСКАТА ЈАЗИЧНА СРЕДИНА	639
76. Никодиновски Звонко - СЕМИОЛОГИЈАТА НА ЖЕНАТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК - ЖЕНАТА ВООПШТО И ФИЗИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖЕНАТА	645
77. Николовска Кристина - ПОЕТСКИОТ БЛЕСОК НА ГЕНАДИЈ АЛГИ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	655
78. Ничева Весна, Ашкилова Маја, Иванова Адријана - ПРОФЕСИОНАЛНИОТ ИДЕНТИТЕТ НА НАСТАВНИКОТ – КОМПЕТЕНТЕН НАСТАВНИК НА 21- ВЕК	663
79. Новотни Соња, Марковиќ Михајло - КОНТРАСТИВНОСТ НА ДИЈАХРОНИЈАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ПРИКАЖАН ПРЕКУ СТАРОСЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ	669
80. Орлов Алексей - ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПОРТРЕТ РЕВОЛЮЦИИ В КНИГЕ ИВАНА БУНИНА «ОКАЯННЫЕ ДНИ»	681
81. Петрова Снежана – ИНТЕРКУЛТУРНОСТА ВО КОМУНИКАЦИЈАТА (РАЗМИСЛУВАЊА ЗА КУЛТУРНО-ЦИВИЛИЗАЦИСКИТЕ И ОБРАЗОВНИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ)	691
82. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Коцев Митко - ВОСПИТНАТА ФУНКЦИЈА НА УЧИЛИШТЕТО ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО	699
83. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Китанова Ирена, Коцева Даниела - СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ КАКО ОРГАНИЗАЦИСКИ СИСТЕМ	707
84. Петрова-Џамбазова Снежана – МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ТЕЛЕВИЗИСКИТЕ РЕКЛАМНИ ПОРАКИ	713
85. Петровска-Кузманова Катерина - МАКЕДОНСКИТЕ ОБРЕДНИ ПОВОРКИ ВО ИСТРАЖУВАЊАТА НА НИКИТА ИЛИЧ ТОЛСТОЈ	719

86. Popova Ana - THE REPRESENTATION OF ST. NICHOLAS THE WARM-HEARTED PROTECTOR AND ST. SIMEON THE STILYTES IN THE CHURCH OF ST. GEORGE AT POLOŠKO	727
87. Pop-Zarjeva Natalija, Iliev Krste - THE BYRONIC HERO: EMERGENCE, ISSUES OF DEFINITION AND HIS PROGENIES	741
88. Попоска Соња - АКЦЕНТОТ И АКЦЕНТСКИТЕ ЦЕЛОСТИ ВО ЈАЗИКОТ НА МЕДИУМИТЕ	749
89. Правдина Ирина - КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛИЗ ТЕРМИНОВ РОДСТВА В ДИАХРОНИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО И СЕРБСКОГО ЯЗЫКОВ).....	759
90. Пресилска Јасмина – ВЛИЈАНИЕТО НА ФРАНЦИЈА И ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО И КУЛТУРАТА ВО БИТОЛА	765
91. Продановска Весна - ВАЖНОСТА И ПРИОДИТЕ ПРИ ПРЕДАВАЊАТА ПО ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК.....	775
92. Пухова Татјана - РАСТИТЕЛЬНЫЕ ОБРАЗЫ В ВОРОНЕЖСКИХ КАЛЕНДАРНЫХ ОБРЯДАХ	785
93. Ramadanski Draginja L. - SOVIET BOOK OF THE DEAD	797
94. Ряполов Сергей - ВВЕДЕНИЕ В ФИЛОСОФИЮ» ВАСИЛИЯ НИКОЛАЕВИЧА КАРПОВА И ФОРМИРОВАНИЕ ОРИГИНАЛЬНОЙ РУССКОЙ ФИЛОСОФСКОЙ ТРАДИЦИИ	805
95. Сандева Васка, Деспот Катерина - АРХИТЕКТОНСКИ ЗАВЕСИ ВО ПРОСТОР ПРИЧИНА ЗА ДРАМАТИЧНОСТ ВО ПРОСТОР.....	817
96. Сидорук Екатерина - «МАССОВЫЙ» ЧЕЛОВЕК В КОНТЕКСТЕ РОЕВОЙ ЖИЗНИ (НА ПРИМЕРЕ ПОВЕСТИ «ГОЛУБОЕ И КРАСНОЕ», РАССКАЗА «КЛЮЧАРЕВ И АЛИМУШКИН»)	825
97. Симионска Магдалена - МОРФОСИНТАКСАТА И МЕСТОПОЛОЖБАТА НА ПРИЛОШКИТЕ ОПРЕДЕЛБИ ЗА НАЧИН ВО АНГЛИСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	829
98. Симоска Силвана – ГЕРМАНСКО-МАКЕДОНСКИ ЗАЕМКИ И/ИЛИ ЛАЖНИ ПАРОВИ.....	839
99. Sîrbu Otilia - BETWEEN SACRED AND PROFANE.....	857
100. Smilkova Viktorija - INTER-LINGUSTIC ANALYSYS OF APOLOGIES IN MACEDONIAN AND ENGLISH	863
101. Ставрева Веселиновска Снежна, Кирова Снежана - КОРЕЛАЦИЈА И ИНТЕГРАЦИЈА НА НАСТАВНИТЕ СОДРЖИНИ СО ЕКОЛОШКА ТЕМАТИКА НА ЧАСОВИТЕ ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА	877
102. Стојанов Трајче - ДОСТОЕВСКИ КАКО ЛИТЕРАЛИЗАЦИЈА НА ФИЛОСОФИЈАТА НА СОЛОВЈОВ	887

103. Стојаноска Иванова Татјана, Анастасовски Иван, Томевска Илиевска Елизабета - ИНТЕРКУЛТУРНИОТ ДИЈАЛОГ И СПОРТОТ	899
104. Сулејмани Умит, Челик Махмут - МЕТОДИ И ТЕХНИКИ НА ЧАСОВИТЕ ПО ТУРСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ СПОРЕД ПРОЦЕСИТЕ НА КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ	905
105. Тамкина Вера - МУЗЕЙНОЕ ЕКСПОНИРОВАНИЕ КАК ХУДОЖЕСТВЕННА ПРАКТИКА НА СОВРЕМЕННОМ ЕТАПЕ.....	915
106. Танеска Александра П., Здравковска-Адамова Благојка - ИСКАЖУВАЊЕ МИНАТОСТ СО СУМ И ИМАМ-КОНСТРУКЦИИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК СО ОСВРТ НА НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО АЛБАНСКИОТ ЈАЗИК.....	923
107. Тантуровска Лидија - „МАША И МЕДВЕДЪ“ НА МАКЕДОНСКИ	933
108. Тасевска Марица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ГЕРМАНСКИТЕ ЈАЗИЧНИ ВАРИЕТИТИ ВО АВСТРИЈА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ Ј АЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК „SCHRITTE INTERNATIONAL”.....	943
109. Тернова Татјана - ИСТОРИЧЕСКАЯ КОНЦЕПЦИЈА А. МАРИЕНГОФА В РОМАНЕ «ЕКАТЕРИНА»	951
110. Тефова Маја Ѓ. - ВОСПИТНО-ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС / НАСТАВАТА ДЕНЕС	959
111. That Thanh-Vân Ton – LA COMMUNE DE PARIS: UNE PAGE D’HISTOIRE MÉCONNUE, DÉFORMÉE VOIRE OUBILÉE.....	971
112. Тихонова Ольга - ОСНОВЫ ТИПОЛОГИИ И ЭВОЛЮЦИЈА РОМАНТИЧЕСКОГО ГЕРОЯ В ЛИТЕРАТУРЕ XIX ВЕКА	979
113. Тодорова Марија, Коцева Весна - ШПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	989
114. Тоевски Свето - ЗНАЧЕЊЕТО НА СОВРЕМЕНИТЕ ПЕДАГОШКИ ТЕОРИИ И НА ЕФЕКТИВНАТА ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА - ПОГЛЕД НА ПРАКСАТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТИ И НА ЈАЗИЧНИОТ ОДДЕЛ НА МИТ ИНСТИТУТОТ	997
115. Трајкова Мира - АКЦИОНА ПЕРСПЕКТИВА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ЗА НАСТАВАТА ПО ФРАНЦУСКИ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК: AGENDA И VITET	1017
116. Уланска Татјана, Кузмановска Драгана, Кирова Снежана - СЕМАНТИЧКА СПОРЕДБА НА ТЕРМИНОЛОГИЈАТА НА СРОДСТВО ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ СО МАКЕДОНСКИОТ И СРПСКИОТ ЈАЗИК	1029
117. Фролова Анна - ЯЗЫК КЛАССИКИ И ЯЗЫК СОВРЕМЕННОСТИ В ПЬЕСАХ-РЕМЕЙКАХ С. КУЗНЕЦОВА И О. БОГАЕВА «НЕТ ПОВЕСТИ ПЕЧАЛЬНЕЕ НА СВЕТЕ...» И С. ЖАТИНА «РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА: ВОРОНЕЖСКИЕ СТРАДАНИЯ».....	1035
118. Холина Дарња - ЭКСПРЕССИВНЫЙ СИНТАКСИС В ПОЭЗИИ У.Б. ЙЕЙТСА.....	1043

119. Хохонин Дмитрий - МЕТАФОРИЧЕСКОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАИМЕНОВАНИЙ ЛИЦ, СВЯЗАННЫХ С МУЗЫКАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ И ПРОФЕССИЕЙ	1053
120. Христовска Соња – ЈАЗИКОТ ВО МОИТЕ СОНОВИ И СОНОВИТЕ НА МОИТЕ БЛИСКИ	1063
121. Цветановски Гоце - МАКЕДОНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА НЕКОИ РУСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ	1071
122. Цубалевска Мери - АСПЕКТИ НА ПРОУЧУВАЊЕ НА СТАРΟΣЛОВЕНСКАТА ЛЕКСИКА	1079
123. Челик Махмут, Сулејмани Умит - КРИТИЧКИ ОСВРТ КОН ЗБИРКАТА РАСКАЗИ „СЕДМОГЛАВИОТ ЏИН“ НА МУСТАФА КАРАХАСАН	1089
124. Чернобаева Алла - ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ГРЕХЕ И О ВОЗМЕЗДИИ В ВОРОНЕЖСКИХ ДУХОВНЫХ СТИХАХ	1097
125. Чуносова Ирина - РАЗВИТИЕ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ: ПРАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	1103
126. Швецова Ольга - ЯЗЫКОВОЙ ОБРАЗ АНТИУЧЁНОГО (НА МАТЕРИАЛЕ ПОВЕСТИ И. ГРЕКОВОЙ «КАФЕДРА»).....	1109
127. Шутаров Васко - ДИНАМИЗИРАЊЕ НА КУЛТУРНАТА ДИПЛОМАТИЈА ВО РУСКО-МАКЕДОНСКИТЕ ОДНОСИ, НАЈНОВИ ПОКАЗАТЕЛИ.....	1117

УДК: 821.161.1-31.09
821.163.3-1.09

**ЖЕНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ И МЕНТАЛИТЕТ НА
ЕДНА РУСКА И ЕДНА МАКЕДОНСКА АНА
(ИЛИ: ЗА РОДОВАТА „ДРУГОСТ“ НА
ТОЛСТОЕВАТА “АНА КАРЕНИНА“ И НА „АНА“ НА
ЈОВАН КОТЕСКИ)**

Луси Караниколова-Чочоровска

Филолошки факултет
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

На ќерка ми Ана

РЕЗИМЕ

Оваа статија се занимава со родовата себеидентификација на две книжевни Ани – Толстоевата Ана Каренина и Ана од позната истоимена песна на Јован Котески.

И двете, во своето романескно, односно стихувано опкружување се поставени, односно оставени надвор од говорната ситуација. Тие се третото лице за кое, во случајот со руската Ана зборува омнисцентот, а во песната на Котески поетскиот субјект, во кој не е тешко да се препознае гласот на поетот.

Женскиот идентитет, освен од позиција на наратор, односно поет, т.е. лирски субјект, го препознаваме уште и во најмаркантните „женски“ белези на двете херојки: кај Ана Каренина тоа се нејзините раце и очите, а кај македонската Ана, малкуте атрибути што поетот ги соопштува за неа: „косите што ги чешла“, „широките рамења“ и „везените чорапи“.

И во едниот и во другиот случај, и во рускиот роман и во македонската песна се обидуваме да го лоцираме „женскиот“ идентитет или Другоста, од машка позиција (авторитативниот раскажувач и поетскиот субјект, алијас поетот), а преку тоа и обид да се препознаат своевидни белези на рускиот, односно македонскиот менталитет. Женски, во секој случај.

Клучни зборови: Ана, сезнаечки раскажувач, лирски субјект, женски идентитет, другост, менталитет, женски менталитет.

1. ПРИСТАП

Оваа статија го испитува најнапред семантичкиот авторитет на Сепството, во Толстоевиот роман олицетворен во односот на сезнаечкиот наратор спрема Ана Каренина, а во македонската песна во имплицитниот поет или со класичен вокабулар кажано т.н. лирски субјект, зад кој не е тешко да се препознае не само поетот туку и автобиографското страдање.

Во оваа статија се фокусираме пред сè на семантичкиот капацитет на другоста, олицетворена во Ана, поточно во двете Ани – Ана Каренина, чија женска другост, освен преку „привилигираниот“ третманот на омнисцентот, се препознава и во релацијата што насловната херојка ја има со мажот (во македонскиот превод од 1978-та на Јован Бошковски, Алексеј Александрович Каренин се именува исклучиво како маж, а не како сопруг) и љубовникот, па и синот Серјожа, односно ставот и односот што тие двајцата (па и тројцата) го имаат спрема неа – жената од високото руско општество што си дозволи да го напушти мажот и синот, а да замине со љубовникот.

Во песната „Ана“ од Јован Котески, женската „другост“ на девојката Ана ја откриваме во односот, или поконкретно стравот на мајката на поетот спрема неа, Ана, гладните луѓе спрема Ана и оние мажите што се вљубуваат во Ана.

И во едниот и во другиот случај, и во рускиот роман и во македонската песна се обидуваме да го лоцираме „женскиот“ идентитет или Другоста, од машка позиција, а преку тоа и обид да се препознаат своевидни белези на рускиот, односно македонскиот менталитет. Женски, во секој случај.

2. ЗА ДРУГОСТА И ЗА ДРУГОСТА НА АНА – РУСКА И МАКЕДОНСКА

Иако станува збор за веќе широко распространет научен, главно литерарен и културолошки интерес кој во втората половина од првата деценија на 21-от век особено доби на интензитет во рамките на веќе конституираната научна дисциплина ксенологија, збор – два и за Другоста, односно Сепството, барем во оние рамки во кои ние им пристапуваме во оваа статија.

Ако ја прифатиме за релевантна елементарната дефиниција за Другоста во големиот Оксфордски прирачник по филозофија приреден од Тед Хондерик, дека имено, „(...) во однос на ‘другото’ од филозофска гледна

точка, примарно станува збор за разбирање на другото како друго човечко битие во неговата/нејзината различност“ (Џепаровски, 2007: 8), заедно со определбата на прочуениот француски филозоф Жак Дерида, творецот на теоријата на деконструкција според кој „деконструкцијата не е прилог кон ништожноста, туку отвореност кон другоста“ (Џепаровски, 2007: 11), тогаш во овие рамки и родовата па и културната различност ниту ги сфаќам ниту пак ги третирам како огнен феминист и жесток националист. Напротив.

Секоја идеологија „(...) го внесува идентификувањето на определена група како нешто Друго, без оглед дали врз основа на јазикот, расата, класата, родовоста или сексуалноста“ (Џепаровски, 2007: 13). Во овој случај на третман на Другоста од позиција на Сепството, тоа всушност значи дека Ана – руска и Ана – македонска се идентификуваат преку омнисцентот, односно исто така сеприсутниот лирски субјект, или Ана (и двете Ани се) е ти, таа е Другата/Другото, а раскажувачот, лирскиот субјект, мажот и љубовникот и сите оние вљубени во македонската Ана се јас, Сепството.

Јас се препознава и осознава преку Ти, но и Ти се препознава и осознава, исто така преку јас. Со други зборови, Другото/Другата се осознава преку Првото или Првите.

Во овој случај, во Толстоевиот роман нема класична ситуација на сооднос и сопоставување на првото спрема второто лице, туку сите три, односно четири машки позиции се прво наспрема трето лице. Ана Каренина е третото лице или објектот, по однос на кој омнисцентот, мажот, љубовникот и синот ја дефинираат својата позиција на Сепството. Или, уште пококретно, сите тие се под „капата“ на авторитативниот раскажувач, за кој се објект/објекти, само што трите машки лица заземаат и една, ќе ја наречеме „внатрешна“ страна по однос на Ана, а под покровителството на тој и таков наратор.

Дефинирањето на односите спрема женскиот објект Ана во песната „Ана“ од Јован Котески пак, подразбира исто така ситуација на објект, кому му се обраќа лирскиот субјект, но во отсуство. Ана овде е трето лице во граматичката ситуација, што е по правило отсутно од таа и таква ситуација. Сепството во песната на Котески е претставувано уште и од, исто така отсутните во тој момент „други“ коишто се вљубувале и се вљубуваат во Ана, а таква позиција има и мајката на поетот (лирскиот субјект), во чие име всушност тој субјект и настапува.

Другоста на Ана, Толстоева и Ана на Котески ја лоцираме во еден родов, во уште еден социјален и донекаде и културен и културолошки контекст.

Женската другост на двете Ани и секако, нивното лично име се основен лигамент што допушта тие два лика, едниот романескен, другиот поетски да се доведат во заемна релација.

Според Џепаровски, „(...) веројатно најраната употреба на поимот Другост, во контекст на родовите студии, ја среќаваме во капиталното дело на Симон де Бовоар (1908 – 1986) „Вториот пол“ (1949) каде што се

разјаснува како машко – доминантната култура ја третира жената како нешто Друго, нешто помалку важно во однос на мажот, за на тој начин да изгради еден систем на општествена и културна доминантност (...) Биолошката и културолошката доминантност во релацијата маж – жена, во делото кое што претставува основен текст на повоениот западен феминизам се детерминира и се диференцира во однос на мажот, а не тој во однос на неа; таа е небитното, наспроти битното. Тој е субјектот, тој е Апсолутното; таа е Другото“ (Цепаровски, 2007: 13).

Нашата намера не е да застанеме на Боваровски позиции, ниту пак да настапиме како жесток феминист, т.е. феминистка. Го ползуваме овој цитат на македонскиот експерт по родови студии и светската број еден феминистка на сите времиња единствено како теориска и теоретска предлошка за да може во таа смисла да се определи Другоста на моите две Ани.

Имено, Ана Каренина и може донекаде да се подведе под овој елементарен феминистички концепт за позиционирање и определување на женската Другост по однос на мажот. Но, Ана на Котески, речиси воопшто да не може да се покори на ваквата родова парадигма.

Почнуваме од руската, Толстоевата Ана Каренина.

Нејзината другост, тоа веќе се рече се определува од најмалку три машки позиции: омнисцентната, тоа е всушност Толстоева, потоа онаа на мажот Алексеј Александрович и онаа на љубовникот, исто така Алексеј, но Вронски. Има уште една, дополнителна, четврта машка позиција – на синот на Ана и на Каренин – Серџожа.

Првата, омнисцентна, односно позиција на авторот (иако теориски тие не смеат да се сведат на една) има покровителска димензија. Раскажувачот низ текот на обемната нарација постојано „ја штити“, ја следи, ја брани, ја поддржува Ана. Тој е премолчано – на нејзина страна. Тоа го чувствува и читателот, оној опитниот, се разбира.

Втората, позицијата на мажот Алексеј Каренин има делумно осудувачки делумно неутрален, рамнодушен карактер. Алексеј Александрович е маж на Ана Каренина, кого таа го напушта и заминува со другиот Алексеј, Алексеј Вронски. Неговиот статус, ќе си дозволиме така да го наречеме во романот е пасивен во однос на сè што го опкружува, иако како книжевен лик е мошне функционален. Алексеј Каренин е пасиониран љубител на канцелариски мебел што е доволно за да се сфати неговата крута природа. Тој редовно, нервозно ги крши прстите, тогаш кога дозволува, поточно си дозволува да биде нарушено „мртвото море“ на таа и таква негова природа. Едвај малку, на места низ обилната романескна нарација тој ќе допушти да се вознемири заради неверството на Ана, но не затоа што заминала со друг маж, не затоа што можеби ја љубел, туку затоа што таа го нарушила семејниот углед и вообичаената мирнотија во која живее аристократското семејство Каренини. „Алексеј Александрович Каренин, и покрај својата емоционална празнотија, и покрај својата исклучително

рационална природа и бирократско канцелариски манири на однесување, ќе се обиде да се оправда себеси, нагласувајќи ја вината, т.е. виовноста на Ана, а која што тој не може да ја сфати зашто гледа исклучиво низ призмата на етиката и религијата“ (Караниколова, 2013: 209). Каренин, еве вака размислува: „Без чест, без срце, без религија, расипана жена (...) Јас згрешив сврзувајќи го својот живот со неа, но во мојата грешка нема ништо лошо и затоа не можам да бидам несрекен. Не сум кривецот јас – си рече – туку таа,, (Толстој, 1978, 347,348/1).

Третата, машка позиција ја претставува љубовникот на Ана – Алексеј Вронски. Тој ја љуби Ана, или како читатели сметаме на тоа дека навистина ја љуби и треба да ја љуби заради големата нејзина жртва за неговата љубов. Тој не ја осудува заради престапот што таа ќе го направи заради него и со него. Заправо, пиестелатаот под кој жената Ана Каренина се поднесува себеси како жртва не е Вронски туку љубовта. Никој, во таа смисла не е на висината на Ана, иако Вронски, тоа го сака од сè срце: „ (...) Животните понори му се недостапни на Вронски, тој не ги гледа и се придржува само кон правилата на игра (...) Но големината на Вронски е во неговата способност да ја одржи улогата што ја презел во љубовта. Долгот на честа или рицарскиот дух го одредуваат неговиот однос кон Ана (...) Тој има сила да истрае во својата рицарска правичност и умее да го почувствува и сфати страдањето на Ана заради другите. Бидејќи тој е чесен и добар човек. Но, неговите емоционални димензии не достигнуаат да ја опфатат целокупноста на Ана“ (Bogdanovic, 1972: XVI, XVII)

Четвртата, машка позиција по однос на Ана е онаа на синот Серјожа. Ана Каренина, жената – горостас, жената – карпа, која го пренебрегнува ставот на руското патријархално, високо општество, не може, тоа е природно, да ја пренебрегне љубовта спрема своето дете. Можеби само по однос на него таа, посматрана низ женски оптикум е виовна и треба да страда, иако секоја жена би и’ нашла оправдување и во себе би и’ простила. Всушност, Серјожа, синот на Ана не ја смета мајка си за Друга, за поинаква. Омнисцентот и Серјожа, молкома го става во ситуација да биде на „страната на Ана“. Серјожа е во таа смисла повеќе подзасилувач на поинаквоста на неговиот татко. Сепак, другоста на Ана од гледна точка на синот повеќе доаѓа до израз во размислувањето и однесувањето на Ана (па и на Вронски), отколку што Серјожа ја дефинира и диференцира поинаквоста на својата мајка од своја позиција: „Присуството на тоа дете предивикуваше кај Вронски и кај Ана чувство слично на морепловец што забележува на компасот дека правецот по кој брзо се движи се разидува далеку од правецот што му треба, но да го запре тоа движење нема сили (...) Тоа дете со својот наивен поглед на животот беше компасот што им го покажуваше степенот на нивниот отклон од она што го знаеја, но не сакаа да го знаат“ (Толстој, 1978: 234/1).

Што ја исполнува категоријата Другост кај Ана Каренина?!...

Таа е Другата, Другото или Другоста по однос на сè што ја чини огромната романескна маса. Таква е таа заради доблеста да биде верна на себе, на својата љубов спрема синот и љубовникот, спрема љубовта како вредност, воопшто. Ана Каренина на грофот Толстој е олицетворение на љубов и таа се себеидентификува единствено со љубовта. Затоа, сè друго во романот, освен неа стои барем на едно склалило подолу. Дури и Левин, кој според критеријатката од различна провиниенција е Толстој и семантички и наративно се „спојува“ со Ана и е единствениот што може да ја сфати. И тој стои подолу. Оти, во најмала рака има повеќе и поинакви преокупации, оти ја знае силата и болката на љубовта и од љубовта. Но, Ана е, или не е ништо повеќе од љубов. Толку...

Песната „Ана“ на Јован Котески, инаку мошне популарна во македонската културна и интелектуална средина, првпат објавена во стихозбирката „Пеплосија“ во 1966-та година има поинаков родов концепт. Тука, другоста на девојката Ана е примарно социјална, а потоа и дискретно родова. И тоа, колку од позиција на мајката на поетот, што тој, поетот ја застапува (значи маж по однос на жена), толку и од гледна точка на оние неименуваните, други мажи кои редовно биле вљубени или се вљубуваат во Ана.

Ако си дозволиме слободно да ја интерпретираме смислата на песната, таа ќе биде сведена на поетскиот револт во името на сопствената мајка, но и во свое име спрема девојката Ана, пред чиј татко „клучи“ неговата мајка „за обичен леб“. Значи, Ана е Другата или Другото, поинаквото, по однос на поетот (и неговата мајка, што тој ја „застапува“), но и по однос на оние што го знаат нејзиното име и се вљубуваат во неа, „(...) оти ти/имаш и земја и везени чорапи и широки рамења,/ Ана“ (Котески, 1966: 29). Ана е поинаква од тие мажи, зашто е ќерка на оној пред чии нозе клечат гладните, зашто таа е имотна (има „земја“ и уште има „везени чорапи“), но таа е и жена, која освен поинаквиот, или повисокиот социјален статус, уште има и „широки рамења“. Овде, социјалната Другост или поинаквост е дополнета со родовата другост. Зашто револтот заради сиромаштијата на Едните е дополнет и со воодушевувањето, поточно неминовното и веројатно несаканото вљубување во девојката пред чиј татко гладните клечат за милост. Револтот заради социјалната и неприкосновената „женска“ другост на Ана ескалира дотолку што на места заличува на пцовка по однос на Ана и сите оние другите што таа ги претставува: „Ќе се молам на земјата како на голема икона/не за твоето здравје, не за твоите широки рамења,/ Ана/овој ден ќе го запишам со името на сите гладни/луѓе/ и ќе те отерам преку три зашумени планини, Ана“ (Котески, 1966:29). Социјалната и имплицитна женска Другост на Ана провоцира дури и клетва: „Да ти биде проклето името запишано со три обични букви“ (Котески, 1966: 29). Социјалната и дискретната женска другост на македонската Ана ја доведуваме во врска и со контрастот на значењето што нејзиното лично име го носи: „Ана е христијанско име, од

хебрејско потекло (heb. Hannāh) и значи милост (Šimundić, 1988: 12). Оттука, уште една можност за дефинирање на нејзината Другост. Таа, македонската Ана, или Ана на Котески е ќерка на немилосрдниот, богат татко. Тој е во премолчана немилост кај гладните, иако токму тие, од него бараат милост. Тие пак, гладните се во социјална немилост кај него. Тој нејзин татко е во позиција да „дели“ и „доделува“ милост, а животот негов треба да го продолжи неговиот потомок – ќерката Ана (читај: Милост!). Ана, која самата по себе е милост, огрдена е токму заради социјалната другост, за која таа воопшто не е виновна. Едновременно, од истиот тој сеприсутен поетски субјект таа е и возвишена како жена. Но, и во едниот и во другиот случај таа е онаа Другата, поинаквата. Милоста и милосрдие то што од нејзиниот татко се бара, социјалната поинаквост, која не е нејзин личен избор, ами семејна припадност, женската другост и убавина, заради што и милоста станува омраза и пцовка и клетва се, ќе си дозволиме да ги наречеме заеднички контрастни семантички единици на кои може да се сведе значењето на оваа комплексна за толкување, а навидум толку обична песна.

3. КОМЕНТАР

Руската и македонската Ана ги поврзува името, истополноста или женскоста и нивниот социјален статус.

Ана значи милост. Нејзината ДНК е милоста и таа не може и не смее, барем во литературата да добие поинакво значење.

Двете Ани, руската и македонската ја имаат или, во најмала рака треба да ја имаат барем милоста на читателот. Иако според социјалниот статус можеби ќе „паднат во немилост“, таа и таква нивна значенка е, односно би требало да биде ирелевантна. Зашто имено, Толстој „ја убива“ Ана Каренина колку заради немоќта да се справи со владеечките општествените норми, толку и заради неминовноста да се стави крај на феудализмот и феудалната аристократија, на која таа и’ припаѓа. Конечно, смртта на Ана е смрт и на, според сфаќањата на грофот Толстој среќната Русија.

Котески пак, не ја усмртува својата Ана. Таа и натаму е едновременно и во немилост на лирскиот субјект (заради страдањето на неговата мајка и заради гладувањето на гладните), но е и останува предмет на машкото воодушевување и поим за женска недостижност. Иако, нејзината недостижност има корени и во нејзината социјална припадност.

Како и да е, ако двете Ани и натаму се наоѓаат во позиција да бидат осудени, презрени дури и проколнати, ние, во нивно и наше женско име – бараме МИЛОСТ!...

ЛИТЕРАТУРА:

1. Андоновски, Венко (2011) *(А)Обдукција на теоријата*, Скопје, Галикул;
2. Bogdanović, Nana (1972) *Ana Karenjina*, предговор кон: „Ана Каренјина“, Beograd, Prosveta.
3. Караниколова, Луси (2013) *Деталот во Ана Каренина и Пиреј*, Скопје, Феникс.
4. Котески, Јован (1966) *Пеплосија*, Скопје, Мисла.
5. Лотман, Јуриј (2006) *Семиосфера*, Скопје, Три.
6. Иригаре, Лис (2002), *Спекулум на другата жена*, Скопје: Евро-Балкан Пресс.
7. Мартиноска, Ана (2014) *Културни парадокси (Родот, етницитетот и идентитетот во фолклорот и литературата) / Cultural Paradoxes (Gender, Ethnicity and Identity in Folklore and Literature)*“, Скопје: Институт за македонска литература.
8. Stojnić, Miroslava (1983) *Ana Karenjina Lava Tolstoja*, Beograd, Zavod za uџbenike I nastavna sredstva.
9. Толстој, Лав Николаевич (1978) *Ана Каренина*, Скопје, Македонска книга, Култура, Мисла, Наша книга.
10. Ќулавкова, Катица (2003) *Теорија на интертекстуалноста*, Скопје, Култура.
11. Џепаровски, Иван (2007) *За аспектите на другоста* во „Аспекти на другоста“, Зборник по културологија, Приредил: Иван Џепаровски, Скопје, Евро Балкан Пресс, Менора.
12. Šimundić, Mate (1988) *Rječnik osobnih imena*, Zagreb, Nakladni zavod Matice hrvatske.

ISBN 978-608-244-308-9